**ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ,
ЛІТЕРАТУРНА КРИТИКА**

УДК 811.111'27

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-3(334)-114-120

Бірюкова Д. В.,

кандидат філологічних наук, доцент Університету митної справи
та фінансів, м. Дніпро, Україна

danuta707@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1721-0122>

Кузьменко А. О.,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна

kuzunchik@email.ua

<https://orcid.org/0000-0003-1189-1438>

ТЕМПОРАЛЬНА МЕРЕЖА ЛІРИКИ АДЕЛЬ

Мові властива темпоральна багатовекторність, тому у ній реалізовані всі часові форми: теперішнє, минуле і майбутнє. Спеціалізованими засобами вираження категорій часу в мові є форми дієслів, які узагальнюють її функціонування, але не завжди повно передають об'єктивний час перебігу дій. Часову тривалість дії або події передають не лише за допомогою дієслів, а й слів маркерів часу, контексту та інтонації. Усі ці засоби складають категорію темпоральності.

Виділення категорій часу є важливою віхою мовного мислення і пізнавальної діяльності людини. З накопиченням все більших знань про навколишній і внутрішній світ людини її уявлення про простір і час ускладнюються і набувають нового трактування. Міжмовні відмінності в інтерпретації простору можуть визначатися з двох позицій - виходячи з осмисленої категорії простору та виходячи із семантичної категорії простору. Категорія простору й часу має філософський, фізичний і лінгвістичний аспекти (Никонорова 2015, с. 87)

Дослідження особливостей вираження та функціонування в мові категорії часу цікавить багатьох мовознавців, зокрема: В. Барчук (Барчук 2009), А. Кузьменко (Кузьменко 2019), Л. Никонорова (Никонорова 2015), Л. Ноздріна (Ноздріна 1997), Ю. Плотницький (Плотницький 2005), М. Шевченко (Шевченко 2014) та інші.

Однак, малодослідженими залишаються пісенні тексти ХХІ ст. та їх функціональні особливості. Так, об'єктом цієї розвідки стали пісенні тести творчості Адель, а предмет – їх темпоральне аранжування. Метою даного дослідження є узагальнення та опис вираження часових відношень у сучасних піснях британської співачки Адель.

Категорія темпоральності належить до ключових понять лінгвістики. З одного боку категорія має системно-структурний зміст як визначальний компонент горизонтальної та вертикальної побудови інтерпретаційної моделі мови. З іншого боку, це поняття методологічне, яке є інструментом пізнання та типології мовного матеріалу (Барчук 2009, с.5). За Ноздріною Л. темпоральність розглядається як функціонально-семантична категорія тексту, яка відображає сутність фізичного та філософського аспектів часу, що реалізується варіативними мовними засобами часу (Ноздріна 1997). Отже, *темпоральність* – це семантична категорія, що охоплює усі різновиди значення часу.

Пісня – один з перших жанрів творчості людини. Пісня – це ліричний твір, в якому завжди притаманна експресія, яскраве вираження почуттів, переживань, настроїв. Будь-яка мова продукує безліч можливостей для створення експресивності, і ці можливості динамічно змінюються. Плотницький Ю. відносить текст пісні до частково креолізованим текстам, так як текст пісні може існувати автономно на папері, в такому разі він перестає бути повноцінним текстом пісні, оскільки вся інформація, яка є в музикальному компоненті, виключається, а також міняється план вираження, у зв'язку з відсутністю ритму мелодії, який є формотворчим для мовної складової (Плотницький 2005, с. 4).

Матеріалом для дослідження було обрано саме творчість співачки Адель саме тому, що своїм сильним голосом Адель завоювала серця мільйонів. Вона є володаркою 15 нагород “Греммі”, 8 статуеток BRIT Awards, 5-кратним тріумфатор American Music Awards та інших музичних премій. Адель стала найбагатшою британською зіркою до 30 років, яка заробляє 69 мільйонів доларів на рік (Біографія). Її справжнє ім'я – Адель Лорі Блу Едкінс. Вона народилася 5 травня 1988 року в лондонському районі Тоттенхем. З дитинства майбутня зірка відрізнялася любов'ю до музики, а виступати на сцені почала ще в школі. Адель вступила до Лондонської школи виконавського мистецтва і технологій, після закінчення якої почала писати пісні і публікувати їх в мережі. Завдяки цьому співачка підписала свій перший контракт в 2007 році. Тоді ж вийшов її дебютний сингл “Hometown Glory”. Альбом “21”, що вийшов у 2011 році, побив рекорди продажів по всьому світу. Примітно, що Адель називає свої альбоми цифрами, які позначають вік, коли були записані композиції. У 2012 році вона потрапила у п'ятірку сотні найвеличніших жінок у музичній індустрії за версією модного журналу. Серед численних нагород зірки є і почесна – у 2014 році за заслуги в розвитку культури і мистецтва Адель була удостоєна орденом Британської імперії (Біографія).

Досліджуючи лінгвальні засоби вираження темпоральної мережі пісенних текстів Адель, слід за А. Кузьменко (Кузьменко 2019, с. 198), виокремлювати екстернальні та інтернальні вербалізатори часу. Продуктивним вираженням темпоральних зв'язків є граматичний час. Граматичний час може поставати як форма відображення світу, що

поєднує в собі особливості реального, перцептуального й індивідуального часу (Шевченко 2014, с. 3).

Найактивнішою у пісенних текстах Адель є видова форма Simple. У Simple переважає часова форма Present – 80%, натомість Future – 11%, а Past складає 9%.

Present Simple використовується для вираження почуттів та емоцій людини: *The scars of your love remind me of us / They keep me thinking that we almost had it all / The scars of your love they leave me breathless, I can't help feeling* (Adele “Rolling in the deep”). Present Simple використовується для вираження розумових акцій, опису емоційно-чуттєвого стану людини: *Yeah I think you're cute but really you should know / I just came to say hello* (Adele “Hello”). Також використовують Present Simple для вираження перманентної дії та умовності: *When it crumbles |...| Skyfall is where we start* (Adele “Skyfall”). Future Simple превалює для висловлення переживань стосовно коханої людини та опису відповідних емоцій з цього приводу: *Never mind, I'll find someone like you / "I'll remember," you said* (Adele “Someone like you”). Future Simple використовується для вираження обіцянок, описання сподівань та надій щодо майбутнього: *And he will feel like he's been there for hours / And you can tell that he'll be there for life |...| What I'll say is |...| But I will find him sittin' on my doorstep* (Adele “Daydreamer”). Past Simple у ліриці Адель реалізує дії, що завершилися в минулому, та не мають результатів у теперішньому, зазвичай у метафоричних та гіперболізованих висловленнях: *I braved a hundred storms to leave you* (Adele “Turning tables”). Past Simple трапляється у випадках опису колишніх мрій / бажань, віддаленість яких посилюється часовими маркерами: *I only wanted to have fun |...| But that was a million years ago / A million years ago* (Adele “Million years ago”) – для більшої експресії такі маркери мають гіперболізований характер, а також ускладнюються повтором для більшого занурення реципієнта у давність події.

Форми Continuous мало властиві ліриці Адель, та актуалізовані виключно видо-часовою формою Present Continuous, яка використовується на позначення тимчасових відчуттів: *I feel like my life is flashing by* (Adele “Million Years Ago”) – подібні почуття зазвичай образно описані із застосуванням метафоризації. Present Continuous використовується для вираження певної дії, що відбувається прямо зараз та має характер персоналізації: *I'm going back to where I started |...| It's calling me home, It's calling me home* (Adele “Hiding my heart”). *Reaching a fever pitch and it's bringing me out the dark* (Adele “Rolling in the deep”). Форми Past Continuous та Future Continuous не є характерним для пісенних текстів даного виконавця.

Як виняток трапляється використання часів системи Perfect, а точніше саме у видо-часовій формі Present Perfect. Present Perfect має місце, коли відбулась дія, але невідомо коли саме. Співачка використала цей час, що б донести її слухачам, що потрібно цінувати кожен мить життя, адже все може рухнути в один момент: *I've drowned and dreamt*

this moment (Adele “Skyfall”).

Важливо зазначити, що Perfect-Continuous не притаманне темпоральній мережі ліричних текстів Адель, оскільки це “суперечить розмовному стилю та легкості передачі інформації широкому загалу” (Кузьменко 2019, с. 199).

Підсумовуючи, основним номінативним засобом вираження темпоральності є граматичний час. Особливістю засобів також є те, що вони функціонують в комплексі, а не окремо, доповнюючи та уточнюючи темпоральне значення один одного в контексті речення. Серед темпоральної мережі пісенних текстів Адель переважає Simple – 95%, оскільки йому характерна форма легкої передачі інформації. Форма Continuous складає 4%. Як виняток трапляється використання часів системи Perfect – 1%, а точніше саме у видо-часовій формі Present Perfect. Perfect-Continuous взагалі не використовується, оскільки йому не характерна функція легкої передачі інформації.

Перспективним вбачаємо вивчення стилістичних особливостей лірики Адель, її концептуальне наповнення.

Список використаної літератури

1. Никонорова Л. І., Стогній І. В. Вживання часових форм дієслова в сучасній англійській мові. *Суспільство. Світогляд. Наука. Культура*. 2015. №2. С. 86-90. **2. Барчук В.** Значення темпоральності в денотативному аспекті. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Чернівці. 2009. Вип. 475-477. С. 158-163. **3. Кузьменко А. О.** Портрет темпоральності англomовних пісенних текстів стилю євродиско. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Херсон. 2019. С. 197-201. **4. Ноздріна Л. А.** Взаимодействие грамматических категорий в художественном тексте: на материале немецкого языка: автореф. дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.19. Москва, 1997. 40 с. **5. Плотницький Ю. Е.** Лингвистические и лингвокультурные характеристики англоязычного дискурса: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Самара, 2005. 21 с. **6. Шевченко М. Ю.** Концептуалізація категорій часу англійської мови у створенні темпоральних відношень. *Наукові записки національного університету «Острозька академія»*. Острог, 2014. С. 129-128. **7. Біографія** співачки Адель. URL: <https://www.segodnya.ua/ua/lifestyle/showbiz/den-rozhdeniya-adel-chem-proslavilas-britanskaya-pevica-1263672.html>

References

1. Nykonorova L. I. & Stohniy I. V. (2015). Vzhyvannya chasovykh form diyoslova v suchasniy anhliyskiy movi [The use of temporal forms of the verb in modern English]. *Suspilstvo. Svitohlyad. Nauka. Kultura – Society. Outlook. Science. Culture*, 2, 86-90. [in Ukrainian]. **2. Barchuk V.** (2009). Znachennya temporal'nosti v denotatyvnomu aspekti [The value of temporality in the denotative aspect]. *Naukovyy visnyk Chernivets'koho universytetu – Scientific Bulletin of Chernivtsi University*, 475-477, 158-163 [in Ukrainian].

3. Kuzmenko A. O. (2019). Portret temporal'nosti anhlomovnykh pisennykh tekstiv stylu yevrodystko [Portrait of the temporality of English-language songs in Eurodisco style]. *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu – Scientific bulletin of Kherson state university*, 197-201 [in Ukrainian]. **4. Nozdryna L. A.** (1997). Vzaymodeystvye hrammatycheskykh katehoryy v khudozhestvennom tekste: na materyale nemetskoho yazyka [The interaction of grammatical categories in an artistic text: in German language]. *Extended abstract of Doctor's thesis* [in Russian]. **5. Plotnytsky Yu. E.** (2005). Lymhvystycheskye y lymhvokul'turnye kharakterystyky anghloyazychnoho dyskursu [Linguistic and linguocultural characteristics of English-language discourse]. *Extended abstract of Candidate's thesis* [in Russian]. **6. Shevchenko M. Yu.** (2014). Kontseptualizatsiya katehoriy chasu anghliyskoyi movy u stvorenni temporalnykh vidnoshen [Conceptualizing English time categories in creating temporal relationships]. *Naukovi zapysky natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiya» – Scientific notes of the Ostroh Academy National University*, 129-128 [in Ukrainian]. **7. Biohrafia spivachky Adel** [Biography of singer Adel]. Retrieved from <https://www.segodnya.ua/ua/lifestyle/showbiz/den-rozhdeniya-adel-chem-proslavilas-britanskaya-pevica-1263672.html>.

Бірюкова Д. В., Кузьменко А. О. Темпоральна мережа лірики Адель

У статті розглянуто темпоральну багатовекторність як властивість мови, у якій реалізовані всі часові форми: теперішнє, минуле і майбутнє. Спеціалізованими засобами вираження категорій часу в мові є форми дієслів, які узагальнюють її функціонування, але не завжди повно передають об'єктивний час перебігу дій. Зазначається, що малодослідженими залишаються пісенні тексти ХХІ ст. та їх функціональні особливості. Об'єкт цієї розвідки – пісенні тексти творчості Адель, а предмет – їх темпоральна організація. Метою даного дослідження є узагальнення та опис вираження часових відношень у сучасних піснях британської співачки Адель. Вона є володаркою 15 нагород "Греммі", 8 статуеток BRIT Awards, 5-кратним тріумфатор American Music Awards та інших музичних премій.

У статті темпоральність трактується як семантична категорія, що охоплює усі різновиди значення часу. Пісня визначена як один з перших жанрів творчості людини. Пісня – це ліричний твір, в якому завжди притаманна експресія, яскраве вираження почуттів, переживань, настроїв.

Основним номінативним засобом вираження темпоральності пісенному тексті є граматичний час. Особливістю засобів також є те, що вони функціонують в комплексі, а не окремо, доповнюючи та уточнюючи темпоральне значення один одного в контексті речення. У темпоральній мережі пісенних текстів Адель переважає Simple – 95%, оскільки йому характерна форма легкої передачі інформації. Форма Continuous складає 4%. Як виняток трапляється використання часів

системи Perfect – 1%, а точніше саме у видо-часовій формі Present Perfect. Perfect-Continuous взагалі не використовується, оскільки йому не характерна функція легкої передачі інформації.

Ключові слова: темпоральність, видо-часова форма, лірика, пісенний текст.

Бирюкова Д. В., Кузьменко А. А. Темпоральная сеть лирики Адель

В статье рассмотрена темпоральная многовекторность как свойство языка, в котором реализованы все временные формы: настоящее, прошлое и будущее. Специализированными средствами выражения категорий времени в языке – это формы глаголов, которые обобщают его функционирования, но не всегда полно передают объективное время протекания действий. Отмечается, что малоисследованными остаются песенные тексты XXI века и их функциональные особенности. Объект этого исследования – песенные тексты творчества Адель, а предмет – их темпоральная организация. Целью данного исследования является обобщение и описание выражения временных отношений в современных песнях британской певицы Адель. Она является обладательницей 15 наград "Грэмми", 8 статуэток BRIT Awards, 5-кратным триумфатор American Music Awards и других музыкальных премий.

В статье темпоральность трактуется как семантическая категория, которая охватывает все разновидности значения времени. Песня определена как один из первых жанров творчества человека. Песня – это лирическое произведение, в котором всегда присуща экспрессия, яркое выражение чувств, переживаний, настроений.

Основным номинативным средством выражения темпоральности в песенном тексте является грамматическое время. Особенностью средств также есть то, что они функционируют в комплексе, а не по отдельности, дополняя и уточняя темпоральное значение в контексте предложения. В темпоральной сети песенных текстов Адель преобладает Simple – 95%, поскольку для него характерна форма легкой передачи информации. Форма Continuous составляет 4%. Как исключение случается использования времен системы Perfect – 1%, а точнее именно в видо-временной форме Present Perfect. Perfect-Continuous вообще не используется, поскольку ему не характерна функция легкой передачи информации.

Ключевые слова: темпоральность, видо-временная форма, лирика, песенный текст.

Biriukova D. V., Kuzmenko A. O. Temporal Network of Adele's Lyrics

The article deals with the temporal multi-direction as a property of a language in which all temporary forms are implemented: present, past and future. Specialized means of expressing categories of time in a language are forms of verbs that generalize its functioning, but do not always fully convey

the objective time flow of actions. It is noted that the song texts of the 21st century and their functional features remain studied fragmentally. The object of this study is Adele's song texts, and the subject is their temporal organization. The purpose of this study is to generalize and describe the expression of temporary relationships in contemporary songs of the British singer Adele. She is the owner of 15 Grammy awards, 8 BRIT Awards statuettes, a 5-time triumphant of American Music Awards and other music awards.

In the article, temporality is treated as a semantic category that covers all varieties of the meaning of time. The song is defined as one of the first genres of human creativity. A song is a lyrical work in which expression is always inherent, a vivid expression of emotions, feelings, moods.

The main nominative means of expressing temporality in a song text is grammatical time. The characteristic is also that they function in a complex, and not separately, supplementing and clarifying the temporal significance in the context of the proposal. Simple prevails in the temporal network of song lyrics Adele - 95%, because it is characterized by a form of easy transmission of information. The Continuous form is 4%. The use of Perfect system tenses is an exception and occurs in 1%, and more precisely in the Present-Perfect temporal form. Perfect-Continuous is not used at all, since it is not characterized by the function of easy information transfer.

Key words: temporality, temporal form, lyrics, song text.

Стаття надійшла до редакції 03.02.2020 р.

Стаття прийнята до друку 04.02.2020 р.

Рецензент – д. філос. н., проф. О. Халапсіс